

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

RECERCA CRÍTICA EN SALUT

Coordinació: MÒDUL I: DETERMINANTS SOCIALS DE LA SALUT, , Telèfon 973 72 24 57, Correu montse.gea@infermeria.udl.cat, Ubicació del Despatx 1.12, , MÒDUL II: INVESTIGACIÓ EN HISTÒRIA DE LA INFERMERIA, , Telèfon 973 72 24 60, Correu carme.torres@infermeria.udl.cat, Ubicació del Despatx 2.04, ,

Any acadèmic 2013-14

Informació general de l'assignatura

Denominació	RECERCA CRÍTICA EN SALUT
Codi	14486
Semestre d'impartició	Anual
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	15
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	<p>MÒDUL I: DETERMINANTS SOCIALS DE LA SALUT</p> <p>Telèfon 973 72 24 57 Correu montse.gea@infermeria.udl.cat Ubicació del Despatx 1.12</p> <p>MÒDUL II: INVESTIGACIÓ EN HISTÒRIA DE LA INFERMERIA</p> <p>Telèfon 973 72 24 60 Correu carme.torres@infermeria.udl.cat Ubicació del Despatx 2.04</p>
Departament/s	Infermeria
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Espanyol, català i anglès
Horari de tutoria/lloc	A convenir mitjançant correu electrònic

Dra. Carmen Torres
 Dr. Fidel Molina
 Dra. Laura Otero
 PhDc Montserrat Gea
 Dr. Carles Muntaner
 Dra. Denise Gastaldo
 PhDc Lorena Tejero

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Ser capaços de predir i controlar l'evolució de situacions complexes mitjançant el desenvolupament de noves i innovadores metodologies de treball adaptades a l'àmbit científic/investigador, tecnològic o professional concret, en general multidisciplinari, en el que es desenvolupi la seva activitat;
- saber dissenyar un projecte d'investigació utilitzant teories socio-críiques aplicades a la salut, especialment els models de determinants socials de la salut;
- saber identificar problemes de salut en grups vulnerables o en perill d'exclusió social;
- capacitat de formular arguments científics per a promoure la equitat, la igualtat i la justícia social dins dels sistemes de salut globals.

Competències

Competències Transversals

CG3. La persona titulada amb el màster d'investigació en salut ha de ser capaç de reconèixer les estratègies d'investigació adequades per a realitzar estudis específics i dissenys d'investigació.

CG8. La persona titulada amb el màster d'investigació en salut ha de ser capaç de posseir i comprendre coneixements que aportin una base u oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.

Competències Específiques

CE8. La persona titulada amb el màster d'investigació en salut ha de ser capaç de dissenyar un projecte d'investigació en l'àmbit de la salut dins d'un context específic.

CE9. La persona titulada amb el màster d'investigació en salut ha de formular i identificar problemes de salut i aplicar les teories i tècniques concretes per a la seva anàlisi.

Continguts fonamentals de l'assignatura

• MÒDUL I: DETERMINANTS SOCIALS DE LA SALUT

- 1.- Principals models teòrics dels determinants socials de la salut. Desigualtats i en salut.
- 2.- Revistes i publicacions relacionades.
- 3.- Disseny d'estudis i mesures més freqüentment utilitzades en investigació social.
- 4.- Fonts d'informació específiques i literatura gris.
- 5.- Determinants estructurals: sistema educatiu, cohesió social, gènere i ètnia.

6.-Determinants intermedis: condicions de vida i de treball.

7.- Actualització en evidència.

8.- Principals grups d'investigació i fonts de finançament relacionades.

9.- Noves tendències internacionals en investigació de determinants socials de la salut

• **MÒDUL II: INVESTIGACIÓ EN HISTÒRIA DE LA INFERMERIA**

1- La Historiografia en Infermeria en Espanya.

2- Eines teòriques i metodològiques que ofereix la disciplina per a realitzar investigació amb orientació històrica.

3- Fonts de la investigació històrica en Infermeria.

4- Tècniques d'investigació històrica.

5- Components d'un treball d'investigació històrica.

6- El disseny d'investigació en història de la infermeria a nivell doctoral. (Només per a l'alumnat que presenti el TFM de tipus històric)

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
Lectura del material de suport		50	
Realització d'activitats d'avaluació continuada		25	10%
Realització de treballs		125	30%
Lectures complementàries		15	
Cerca i obtenció d'informació		25	10%
Participació debats		60	20%
Participació tutories	12.5		5%
Trobades presencials (classes magistrals i seminaris)	62.5		25%

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial

Sistema d'avaluació

Resum d'hores de treball de l'estudiant		
Activitat	Hores	% Avaluació

Resum d'hores de treball de l'estudiant		
Assistència i participació a les classes magistrals, seminaris i tutories	75 h	30%
Activitats individuals d'avaluació continuada	150 h	35%
Treball en grup	150 h	35%

Bibliografia i recursos d'informació

MÒDUL DETERMINANTS SOCIALS DE LA SALUT

- Asada, Y. (2005). A framework for measuring health inequity. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 59(8), 700.
- Ball, S. (1987). Choosing between choice models of ethics: Rawlsian equality, utilitarianism, and the concept of persons. *Theory and Decision*, 22(3), 209-224.
- Ballesteros, A., Dal Re, S., Perez Farinos, N., & Villar, V. (2007). [The spanish strategy for nutrition, physical activity and the prevention of obesity (NAOS strategy)]. *Revista Española De Salud Pública*, 81(5), 443-9.
- Benach, J., & Muntaner, C. (2010). *Empleo, trabajo y desigualdades en salud :Una visión global*. Barcelona: Icària.
- Blas, E. (2008). Addressing social determinants of health inequities: What can the state and civil society do? *Lancet*, 372(9650), 1684.
- Borrell, C., & Benach, J. (2006). [Evolution of health inequalities in catalonia [spain]]. *Gaceta Sanitaria*, 20(5), 396.
- Borrell, C., Rohlfs, I., Artazcoz, L., & Muntaner, C. (2004). [Inequalities in health related to social class in women. what is the effect of the measure used?]. *Gaceta Sanitaria*, 18 Suppl 2(2), 75.
- Borrell, C., Rohlfs, I., Artazcoz, L., & Muntaner, C. (2004). [Inequalities in health related to social class in women. what is the effect of the measure used?]. *Gaceta Sanitaria*, 18 Suppl 2(2), 75.
- Braveman, P. (2003). Defining equity in health. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 57(4), 254.
- Braveman, P. (2003). Poverty, equity, human rights and health. *Bulletin of the World Health Organization*, 81(7), 539.
- Braveman, P. (2006). Health disparities and health equity: Concepts and measurement. *Annual Review of Public Health*, 27, 167.
- Braveman, P. A. (2003). Monitoring equity in health and healthcare: A conceptual framework. *Journal of Health, Population, and Nutrition*, 21(3), 181.
- Bryant, R. (2012). Nurses addressing access disparities in primary health care. *International Nursing Review*, 59(2), 152-152.
- Carter Pokras, O., Offutt Powell, T., Kaufman, J., Giles, W., & Mays, V. (2012). Epidemiology, policy, and racial/ethnic minority health disparities. *Annals of Epidemiology*, 22(6), 446.
- Colomer Revuelta, C., Colomer Revuelta, J., Mercer, R., Peiró Pérez, R., & Rajmil, L. (2004). [Child health]. *Gaceta Sanitaria*, 18 Suppl 1, 39.
- Colomer-Revuelta, C., Colomer-Revuelta, J., Mercer, R., Peiró-Pérez, R., & Rajmil, L. (2004). [Child health].

Gaceta Sanitaria, 18 Suppl 1(1), 39.

Comissió de les Comunitats Europees. (2011). *Reducir las desigualdades en materia de salud en la unión europea*. Luxembourg: Oficina de publicaciones de la Unión Europea.

Comission on Social Determinants of Health. (2005). *Towards a conceptual framework for analysis and action on the social determinants of health. commission on social determinants of health*

Cooke, M. (1996). The ethics of the health care market. *Nursing Ethics*, 3(1), 1-7.

Duncan, D. T. (2005). Approaching health equity [4]. *Journal of the National Medical Association*, 97(4), 584.

Farmer, P. E. (2004). Global health equity. *Lancet*, 363(9423), 1832.

Garcia, M., Fernandez, E., Schiaffino, A., Borrell, C., Marti, M., & Borrás, J. M. (2005). Attrition in a population-based cohort eight years after baseline interview: The cornella health interview survey follow-up (CHIS.FU) study. *Annals of Epidemiology*, 15(2), 98.

González, B., Urbanos, R. M., & Ortega, P. (2004). [Public and private supply of health services by autonomous communities in spain]. *Gaceta Sanitaria*, 18 Suppl 1(1), 82.

Hurtado, D. A., Sabbath, E. L., Ertel, K. A., Buxton, O. M., & Berkman, L. F. (2012). Racial disparities in job strain among american and immigrant long-term care workers. *International Nursing Review*, 59(2), 237-244.

John, E. M., Phipps, A. I., Davis, A., & Koo, J. (2005). Migration history, acculturation, and breast cancer risk in hispanic women. *Cancer Epidemiology Biomarkers Prevention*, 14(12), 2905.

Justino, P. (2008). Poverty dynamics during trade reform: Evidence from rural vietnam. *The Review of Income and Wealth*, 54(2), 166.

Karim, F., Tripura, A., Gani, M. S., & Chowdhury, A. M. R. (2006). Poverty status and health equity: Evidence from rural bangladesh. *Public Health*, 120(3), 193.

La, R., & Tricas Sauras, S. (2008). Equity in health care. *Cuadernos De Bioética*, 19(66), 355-68.

Labonte, R. (2005). A global health equity agenda for the G8 summit. *Bmj*, 330(7490), 533.

Lafronza, V. (2005). The edge of america: Struggling for health and justice. *Journal of Public Health Management and Practice*, 11(2), 178.

McLachlan, H. (2005). Justice and the NHS: A comment on culyer. *Journal of Medical Ethics*, 31(7), 379-82.

Navarro, V., & Quiroga, A. (2004). [Welfare state policies for equity]. *Gaceta Sanitaria*, 18 Suppl 1(1), 147.

Norheim, O., & Asada, Y. (2009). The ideal of equal health revisited: Definitions and measures of inequity in health should be better integrated with theories of distributive justice. *International Journal for Equity in Health*, 8, 40.

Peter, F. (2001). Health equity and social justice. *Journal of Applied Philosophy*, 18(2), 159.

Petrini, C. (2010). Ethical models in bioethics: Theory and application in organ allocation policies. *Minerva Medica*, 101(6), 445-56.

Regidor, E., Martínez, D., Calle, M. E., Astasio, P., Ortega, P., & Domínguez, V. (2008). Socioeconomic patterns in the use of public and private health services and equity in health care. *BMC Health Services Research*, 8, 183.

Reutter, L., & Kushner, K. E. (2010). ?Health equity through action on the social determinants of health?: Taking up the challenge in nursing. *Nursing Inquiry*, 17(3), 269-280.

Rodríguez, M., & Stoyanova, A. (2004). The effect of private insurance access on the choice of GP/specialist and public/private provider in spain. *Health Economics*, 13(7), 689.

Rohlf, I., Borrell, C., Anitua, C., Artazcoz, L., Colomer, C., Escribá, V., et al. (2000). [The importance of the gender perspective in health interview surveys]. *Gaceta Sanitaria*, 14(2), 146.

- Rohlf, I., Borrell, C., Anitua, C., Artazcoz, L., Colomer, C., Escribá, V., et al. (2000). [The importance of the gender perspective in health interview surveys]. *Gaceta Sanitaria*, 14(2), 146.
- Ruger, J. (2004). Ethics of the social determinants of health. *Lancet*, 364(9439), 1092-1097.
- Ruger, J. (2006). Ethics and governance of global health inequalities. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 60(11), 998-1003.
- Sargeant, L. A. (2007). Dealing with incomplete and inaccurate data in public health: Case study of a health equity audit of health visiting services [2]. *Journal of Public Health*, 29(3), 321.
- Sass, H. (1983). Justice, beneficence, or common sense?: The president's commission's report on access to health care. *The Journal of Medicine and Philosophy*, 8(4), 381-8.
- Satcher, D. (2006). Achieving health equity in america. *Ethnicity Disease*, 16(SUPPL. 3), S3-8-S3.
- Sen, A. (2002). Why health equity? *Health Economics*, 11(8), 659.
- Torres, C. (2004). Health, equity, and the millennium development goals | salud, equidad y los objetivos de desarrollo del milenio. *Revista Panamericana De Salud Pública*, 15(6), 430.
- Veatch, R. (2005). Disaster preparedness and triage: Justice and the common good. *The Mount Sinai Journal of Medicine, New York*, 72(4), 236-41.
- Venkatapuram, S. (2009). Epidemiology and social justice in light of social determinants of health research. *Bioethics*, 23(2), 79.
- Williams, A. (2003). Comment on amartya sen's 'why health equity'. *Health Economics*, 12(1), 65.

MÒDUL INVESTIGACIÓ HISTÒRICA

Suport bibliogràfic de metodologia històrica i qualitativa

Bibliografia històrica

Aróstegui, Julio. La Investigación histórica : teoría y método / Julio Aróstegui. Barcelona : Crítica, cop. 1995 y 2001.

[Cardoso, Ciro Flamarion Santana](#) Los Métodos de la historia / Ciro F.S. Cardoso y H. Pérez Brignoli. Barcelona : Grijalbo, 1976.

[Carr, Edward Hallett](#) ¿Qué es la historia? / Edward Hallet Carr . Barcelona : Seix-Barral, 1970 (3ª edición).

Moradiellos García, Enrique. El Oficio de historiador / Por Enrique Moradiellos. Madrid : Siglo XXI de España Editores S.A, 2009 (5ª edición actualizada).

[Siles González, José](#) Historia de la enfermería / José Siles González Alacant : Aguacalra, 1999.

RECURSOS WEB I ARXIVÍSTICS PER A RECONSTRUIR LA HISTORIA DE LA INFERMERIA**PÀGINES WEB**

Portal de Archivos Españoles Pares

<http://pares.mcu.es>

Legislación Histórica de España

<http://www.mcu.es/archivos/lhe>

Archivo General de la Administración

<http://www.mcu.es/archivos/MC/AGA/index.html>

Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Español <http://www.mcu.es/bibliotecas/MC/CCPB/index.html>

Colegio Oficial de Diplomados de Enfermería de Madrid (Fondo antiguo)

www.codem.es

Sociedad española de ciencias y técnicas historiográficas

<http://www.cartulario.es>

MUSEUS

Museo Histórico de Enfermería. Fundación Josep Llopis

<http://www.museohistoricodeenfermeria.org>

Museo de Sanidad. Instituto de Salud Carlos III

<http://www.isciii.es/ISCIII/es/contenidos/fd-el-instituto/fd-organizacion/fd-estructura-directiva/fd-subdireccion-general-servicios-aplicados-formacion-investigacion/fd-centros-unidades/fd-escuela-nacional-sanidad/museosanidad.shtml>.

ARXIUS

Fondo Antiguo Hospital Santa María Lleida

<http://mdc.cbuc.cat/cdm/search/collection/hospstmaria>

Diputació de Lleida

<http://www.diputaciolleida.cat/diputacio/arxiu-basesdades.html>

Casa Magina. Fundación Index

<http://www.index-f.com/casamagina/biblio.php>

REVISTES

Fundación Index. Archivos de la Memoria

http://www.index-f.com/memoria/me_inicio.php

Fundación Index. Biblioteca Las Casas. Cuidados de Salud en Iberoamérica.

<http://www.index-f.com/lascasas/lascasas.php>

Fundación Index. Parainfo digital

<http://www.index-f.com/para/revista.php>

Fundación Index. Cultura de Cuidados

<http://www.index-f.com/cultura/revista.php>

Fundación Index. Revista Temperamentum

<http://www.index-f.com/temperamentum/revista.php>

Revista Dynamis

<http://www.revistadynamis.es>

Revista Hiades

<http://www.portalhiades.com>

Revista Rol de Enfermería

<http://www.e-rol.es>

Revista Agora de Enfermería

<http://www.agoradenfermeria.eu>

Revistas médicas cubanas

<http://bvs.sld.cu/revistas/enf/indice.html>

La Gaceta de Antropología

<http://www.gazeta-antropologia.es>

BLOGS D'HISTÒRIA DE LA INFERMERIA

Bloghiades. Blog de Historia de la Enfermería

<http://bloghiades.blogspot.com.es>

Blog Enfermería Avanza

<http://enfeps.blogspot.com.es/2011/12/alicante-historia-de-la-enfermeria-i.html>

Blog ENFERMERIX

<http://enfermerix.blogspot.com.es/2012/03/historia-de-la-enfermeria-peruana.html>

BASES DE DADES

Base de dades CUIDEN

<http://www.doc66.es/index>

Base de dades CINAHL

<http://www.cinahl.com>

Base de dades d'investigació en infermeria

<http://megara.isciii.es>

Base de dades CUIDATGE

<http://wisserver.urv.es:90/cuidatge.html>

Base de dades TESEO

<http://www.mec.es/teseo> (Tesis Doctorales leídas en España desde hace 25 años)

Base de dades IME

<http://www.bdcsic.csic.es> (Index Médico Español. 250 revistas, entre ellas Enfermería)

Base de dades MEDLINE PLUS

<http://www.medlineplus.nlm.nih.gov/medlineplus> (3.200 revistas. Editada por National Library of Medicine de Estados Unidos)

Base de dades BDIE

<http://www.isciii.es/investen/bdie/menu.html>

Base de dades BIREME

<http://www.bireme.br> (Base de Datos latinoamericana sobre Ciencias de la Salud)